

ANLAMA BECERİLERİNE YÖNELİK ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ

Kemalettin DENİZ

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, kemalettindeniz@hotmail.com

Betül KERAY DİNÇEL

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, betulkeray@gmail.com

Özet

Dil becerileri anlama ve anlatma olarak ikiye ayrılır. Anlama becerileri dinleme ve okumadan anlatma becerileri ise konuşma ve yazmadan oluşur. Kişinin okuduğunu ve dinlediğini tam olarak anlamlandırabilmesi bir gelişim sürecinin sonunda meydana gelir. Öğrenim hayatına başlayan çocuk bu iki beceriyi de daha planlı süreçler dâhilinde şekillendirir. Ölçme ve değerlendirme de öğrencinin yaşadığı bu süreçlerin aşamalarından biridir. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaları konu edinen bu çalışmanın amacı, Türkçe eğitiminde anlama becerilerine yönelik ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmaları incelemek ve bu araştırmaların içerik incelemelerini farklı açılardan sunabilmektir. Araştırma, çalışma grubu ortaokul öğrencileri, öğretmen adayları ve Türkçe öğretmenleri olan; anlama becerilerini konu edinen ve ölçme-değerlendirme yönü ağırlıklı olan çalışmalarla sınırlıdır. Araştırmada literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen bütün kaynaklar doküman incelemesi aşamalarına uyularak incelenmiştir. Kaynaklar 4N1K modeli kullanılarak tek tek fişlenmiştir. Bulgular kısmında, Türkçe eğitiminde doğrudan ölçme ve değerlendirme başlığı taşıyan araştırmalar ile dinleme ve okuma becerisine yönelik ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmalarından bahsedilmiştir. Sonuçta 2005'ten beri Türkçe eğitimi ile ölçme ve değerlendirme disiplinini içeren araştırmaların bir ivme kazandığı, ancak hâlâ araştırmalarda alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarına çok fazla yer verilmediği, başarının ölçümünde ağırlıklı olarak çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların tercih edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ölçme ve Değerlendirme, Anlama, Dinleme, Okuma, Ölçme Aracı, Türkçe Eğitimi.

EXAMINATION OF ASSESSMENT AND EVALUATION RESEARCHES AIMED AT COMPREHENSION SKILLS

Abstract

Language skills cleave as comprehension and speech. While comprehension skills comprise of listening and reading, speech skills comprise of speaking and writing. Reading and listening comprehension for a person occurs at the end of development process. The child who begins education life forms the two skills within more planned process. Assessment and evaluation is one of the process stages. The aim of this study comprising researches about assessment and evaluation is to study assessment and evaluation based researches about comprehension skills in Turkish education and to submit the substantive examination from different perspectives. This study is bounded by secondary students, teacher candidates and Turkish teachers; comprehension skills and assessment and evaluation mainly. Literature search is made in this study. All sources obtained are examined in accordance with document research stages. Sources are made a card index singly by using 4N1K model. In the findings part, researches under the title of assessment and evaluation in Turkish education and assessment and evaluation weighted researches are mentioned. In conclusion, it has seen that the studies the studies Turkish education and researches involves assessment and evaluation disciplines have gained speed since 2005 but still alternative assessment and evaluation instruments haven't given a place too much and multiple choice and open-ended questions are preferred for figure of merit.

Key Words: Assessment and Evaluation, Comprehension, Listening, Reading, Assessment Instrument, Turkish Education.

Giriş

Kişi, dil becerilerini bebeklikten itibaren edinmeye başlar. Önce aile, sonra okul çocuğun dil becerilerinin şekillenmesinde yardımcı olur. Okullardaki gelişim sürecinde bilgi ve uygulama temelli bir eğitim yapılmaktadır. Verilen eğitimin temel parçalarından biri ölçme ve değerlendirmedir. Türkçe eğitiminde son zamanlarda ölçme ve değerlendirmeyle ilgili önemli çalışmalar ortaya konulmaktadır. Bunun yanı sıra bu çalışmalarla ilgili eleştiriler de mevcuttur.

Türkiye’de ortaokullarda Türkçe eğitimi, ilköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı’na göre düzenlenir.¹ 2005’te yenilenen Program hâlâ kullanılmaktadır. Program’da yer alan dil becerileri anlama ve anlatma becerileri olarak ikiye ayrılır. Anlatma becerileri konuşma ve yazma becerilerinden; anlama becerileri ise dinleme/izleme ve okuma becerilerinden oluşur. Bu araştırmanın konusunu da anlama becerileri oluşturmaktadır.

Anlama eğitiminin gerekliliği sadece Türkçe dersi için söz konusu değildir. Bir bireyin anlama becerisinin geliştirilmesi, diğer dersler için de önemlidir. Bir problemin veya deneyin en kısa sürede anlaşılabilmesi, o bireyin anlama becerisi ile yakından ilgilidir. Anlama becerisinin geliştirilmesi ise büyük oranda Türkçe derslerinin kapsamı içerisine girmektedir (Özbay, 2005: 98).

Anlama becerilerinden biri olan dinleme/izleme becerisi, işitilenlerin zihin tarafından anlamlandırılmasıyla gerçekleşen bir süreçtir. Dinleme/izleme bireyin ilk kazandığı beceri olduğu gibi iletişim ve öğrenmenin de temel ögesidir. Anlama becerilerinden bir diğeri olan okuma becerisi gözle görülen basılı veya görsel bir iletiden zihnin yardımıyla anlam çıkarma sürecidir. Okuma becerisi, sesli ve sessiz olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir.

Eğitim öğretim sürecinin dolayısıyla da anlama becerilerinin gelişiminin bir parçası ölçme ve değerlendirmedir. Ölçme, eğitim kararlarının verilmesinde de güvenilir ve geçerli bilgi sağlamada işe koşudur. Değerlendirme ise, kendisi de dâhil olmak üzere, eğitim sistemindeki öğelerin iyi işleyip işlemediğini, varsa işlemeyen yönleri ortaya koyar; böylece sistemin onarılmasını sağlar (Baykul, 2010: 97). Ölçme ve değerlendirme ölçülmek istenilen amaca, alana göre farklı ölçme araçlarıyla yapılabilir.

Ölçme araçları; sözlü ve yazılı sınavlar, kısa cevaplı, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı testler, gözlem ve görüşme formları, ölçekler, dereceli puanlama anahtarları, kontrol listeleri, öz, akran ve grup değerlendirmelerinden oluşur (Güler, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2013; Baykul, 2010; Özçelik, 2010a, 2010b; Karip, 2008; Hogan, 2007; Erkuş, 2006; Atılğan, 2006;

¹Türkiye’de beşinci sınıfların ortaokula aktarılmasıyla birlikte güncellenemeyen programlar sebebiyle ilköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. sınıflar) da henüz ortaokullarda kullanılmaktadır.

Popham, 2005; Taylor ve Nolen, 2005; Linn ve Miller, 2005; Payne, 2003; Black ve diğerleri, 2003; Tekin, 1996).

Dil becerileri eğitiminde Program'da belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ya da ne derece ulaşıldığını saptamak için öncelikle söz konusu becerilerin iyi betimlenmesi, amaca uygun bir biçimde ölçütlerin belirlenmesi, bu ölçütlere göre puanlama anahtarının geliştirilmesi; tüm bunların yanı sıra ölçme aracının, ölçülecek beceri ya da davranışları tam olarak ölçebilecek nitelikte seçilmesi beklenmektedir.

Anlama becerilerinin doğası gereği bu becerilerin ölçülmesinin güçlükleri vardır. Dinleme zihinsel bir faaliyet olduğu için bu becerinin ölçme ve değerlendirme süreci oldukça zor ve karmaşıktır. Bu, dinlemenin soyut olmasından kaynaklanmaktadır. Öğretmenin elinde, öğrencinin dinlediğine dair somut hiçbir şey yoktur (Özbay, 2005: 146). Okuma becerisinin ise gözlemlenebilir olması dolayısıyla ölçme ve değerlendirme süreci dinlemeye göre daha kolaydır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme ve okuma becerileri kazanımlarının hedefine ulaşıp ulaşmadığını belirlemek için ölçme araçları oluşturulmuştur. Programın ölçme ve değerlendirme bölümünde kısa cevaplı maddeler, çoktan seçmeli maddeler, eşleştirme maddeleri, doğru/yanlış maddeleri, açık uçlu sorular, görüşme, tutum ölçekleri, öz değerlendirme, akran değerlendirme, gözlem (gözlem formları, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları), öğrenci ürün dosyaları, performans ödevi, proje ödevi tanıtılmış; dinleme/izleme becerisi gözlem formu, konuşma becerisini değerlendirme formu, okuma becerisi gözlem formu, yazılı anlatımı değerlendirme formu, okuma becerisi kontrol listesi, Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği, performans ödevi, dereceli puanlama anahtarı, proje ödevi, proje değerlendirme formu, öğrenci ürün dosyası, öğrenci ürün dosyasına ilişkin öz değerlendirme formu, öğrenci ürün dosyası değerlendirme formu, akran, grup ve değerlendirme formu örnekleri verilmiştir (MEB, 2006: 214-242).

Ölçme ve değerlendirmenin amaç ve kazanımlara ulaşıp ulaşılmadığını belirlemedeki etkisinden hareketle araştırmanın amacı Türkiye'de anlama becerilerine yönelik ölçme değerlendirme ağırlıklı araştırmaları incelemek ve bu araştırmaların içerik incelemelerini farklı açılardan sunabilmektir.

Bu araştırma, çalışma grubu ortaokul öğrencileri, öğretmen adayları ve Türkçe öğretmenleri olan; anlama becerilerini konu edinen ve ölçme-değerlendirme yönü ağırlıklı olan çalışmalarla (tez, kitap, makale, bildiri vb.) sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmada Yıldırım ve Şimşek'in (2013) Forster'dan (1995) aktardığı doküman incelemesi aşamaları kullanılmıştır:

a) Dokümanlara ulaşma: Verilerin toplanması sürecinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi, Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (ASOS Index), Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (Ulakbim), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Gazi

Üniversitesi, Aksaray Üniversitesinin veri tabanlarından “dinleme, okuma, anlama, ölçme ve değerlendirme, ölçme aracı, duyuş, korku, kaygı, motivasyon, tutum, inanç” anahtar kelimeleriyle aramalar yapılarak bir literatür dosyası elde edilmiştir. Dosyada doktora ve yüksek lisans tezleri, makaleler ve bildirimler bulunmaktadır.

b) Özgünlüğü (orijinalliği) kontrol etme: Araştırmada kullanılan dokümanların asıllarına ulaşılmıştır. Yapılan bütün incelemelerde birincil kaynaklardan yararlanılmıştır.

c) Dokümanları anlama: Dokümanlar incelenip okunarak içeriği anlaşılmıştır. Kaynaklar; okuma, dinleme, ölçme ve değerlendirme başlıklarını içeren klasörlere ayrılmıştır.

d) Veriyi analiz etme: Oluşturulan literatür dosyasından dinleme becerilerine yönelik ölçme değerlendirme yönü ağır basan, çalışma grubu ortaokul öğrencileri, öğretmen adayları ve Türkçe öğretmenleri olan araştırmalar çözümlenmeye tabi tutulmuştur. Çözümlemede 4N1K modeli (Kim?, Ne zaman?, Niçin?, Nasıl?, Ne?)kullanılarak eldeki bütün araştırmalar incelenmiş ve tek tek fişlenmiştir. Büyüköztürk ve arkadaşlarına (2013) göre araştırmalar derinlemesine okunurken araştırmacının problemi, hipotezleri, yöntemi, bulguları ve sonuçlarını özetleyen 4N 1K modelinin kullanılması literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilerin rapor hâline getirilmesinde ve bulguların yorumlanmasında oldukça yararlı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Bulgular

Araştırmacının amacı gereği bulgular bölümünde, dinleme ve okumaya yönelik ölçme ve değerlendirme araştırmalarına yer almaktadır. Bunlar ikinci ve üçüncü kısımdadır. Birinci kısımda ise araştırmacının öncelikli amacı içinde yer almamasına rağmen Türkçe eğitimindeki doğrudan ölçme ve değerlendirme başlığı taşıyan araştırmalara bu çalışmanın daha da verimli olması adına yer verilmektedir.

1. Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

2005'ten sonra Türkçe eğitimi ile ölçme ve değerlendirme disiplinlerini içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Göçer'in (2005) “İlköğretim II. kademe Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme” başlıklı doktora tezi, Zorbaz'ın (2005) “İlköğretim okulları ikinci kademe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ve yazılı sınavlarda sordukları sorular üzerine bir değerlendirme” ve Adıyaman'ın (2005) “İlköğretim 4, 6 ve 8. sınıflarında Türkçe dersine giren öğretmenlerin ölçme-değerlendirme düzeyleri” başlıklı yüksek lisans tezleri alan için ilklere sayılabilir. Göçer'in doktora çalışmasının ardından hazırladığı “İlköğretim I. kademe Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme çalışmaları”(2007a), “İlköğretim Türkçe programlarında ölçme ve değerlendirmenin önemli bir boyutu olarak süreç değerlendirme”(2007b), “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi”(2007c), “İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından

incelenmesi”(2008a) adlı makaleleri de iki disiplinin birlikte işleyişinin incelenmesi bakımından önem arz etmektedir.

Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme kavramlarını doğrudan içeren diğer araştırmalara bakıldığında Çakmak Akata'nın (2009) “Türkçe Programıyla ilgili ölçme ve değerlendirme sürecinin işlevselliği üzerine bir araştırma (Tekirdağ İli Örneği)”, Yıldırım ve Karakoç Öztürk'ün (2009) “Türkçe dersi öğretim programının ölçme değerlendirme ögesi hakkında öğretmen görüşleri”, Metin ve Demiryürek'in (2009) “Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe Öğretim Programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri”, Karadüz'ün (2009) “Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının “yapılandırmacı öğrenme” kavramı bağlamında eleştirisi”, Maden ve Durukan'ın (2011a) “Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algıları”, Kilmen ve Beyhan'ın (2011) “Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulama sıklıkları ve tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik görüşleri (Düzce İli örneği)”, Beyhan'ın (2012) “Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri (Düzce İli örneği)”, Acar'ın (2012) “İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde proje ve performans görevlerinin işlevselliği ile ilgili bir araştırma (Kars İli örneği)”, Benzer ve Eldem'in (2013) “Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçları hakkında bilgi düzeyleri”, Yiğit'in (2013) “İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi”, Arslan'ın (2013) “Türkçe öğretmenlerinin proje ve performans ödevleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi”, Yiğit ve Kırımlı'nın (2014) “Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygulama biçimleri ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar” adlı çalışmalarında araştırmacıların Türkçe eğitiminin ölçme ve değerlendirme boyutunu Türkçe öğretmenlerinin gözünden, onların bilgisinden istifade ederek değerlendirmeye çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca Belet ve Girmen (2007) Türkçe dersinde kullanılan performans ödevlerinin etkililiği; Üstüner ve Şengül (2004) çoktan seçmeli test tekniğinin Türkçe öğretimine olumsuz etkileri; Arslan (2009) ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi performans görevlerinin değerlendirilmesi; Şahin, Kurudayıoğlu, ve Karadağ (2007) Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe Programındaki (6, 7, 8. sınıf) ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeyleri; Coşkun, Gelen ve Kan (2009) Türkçe derslerindeki performans ödevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi, konularını araştırmalarında işlemişlerdir.

Türkçe eğitimine duyuşsal boyutu yönünden yaklaşan Demirel (1999), Yetim (2006), Çörek (2006), Deniz ve Tuna (2006), Kaya, Arslantaş, Şimşek (2009), Yönez (2012), Topçuoğlu Ünal ve Köse (2014) ortaokul öğrencilerine yönelik Türkçe dersi tutum ölçeği geliştirmişlerdir. Gelen (2003), Ateş (2008), Dağtaş (2013), Yaman (2014) araştırmalarında Demirel'in (1999) ortaokul öğrencileri için geliştirdiği beşli likert tipindeki otuz iki maddeden oluşan “Türkçe dersine ilişkin tutum ölçeği”ni; Anlar (2011), Yetim'in (2006) otuz maddelik beşli likert tipindeki “Türkçe dersine

yönelik tutum ölçeği”ni; Yalçınkaya (2011, Kaya, Arslantaş ve Şimşek (2009) tarafından geliştirilen beşli likert tipinde yirmi maddelik “Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği”ni; Öztürk (2010) ve Kaya (2011) EARGED tarafından geliştirilen yirmi maddelik beşli likert tipindeki “Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği”ni kullanmışlardır. Öğretmen adaylarına yönelik ise Aktaş (2013) otuz iki maddelik dördümlük likert tipinde, dört boyutlu “Türkçe öğretimi dersi tutum ölçeği”ni; Gür (2011) otuz maddelik üç boyuttan oluşan beşli likert tipindeki “Dil tutum ölçeği”ni; Yaman da (2011) on yedi maddelik beşli likert tipinde üç faktörlü “Türkçe bilinci ölçeği”ni geliştirmiştir. Ayrıca Öztürk (2010) “Türkçe dersi performans görevine yönelik tutum anketi”ni, Kaya (2011) “Türkçe dersi proje görevine yönelik tutum ölçeği”ni, Durukan ve Maden “Türkçe dersi özyeterlik algısı ölçeği”ni ortaokul öğrencileri için geliştirmişlerdir.

Tez ve makalelerin yanı sıra Türkçe eğitimi ile ölçme ve değerlendirmeyi konu edinen kitaplar da bulunmaktadır. Demirel (1998) “Türkçe öğretimi” adlı kitabın “Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme” başlıklı bölümünde Türkçe öğretimindeki ölçme ve değerlendirme tekniklerini işlemiştir.

Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacioğlu (2008) hazırladıkları “Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme” adlı kitapta edebî türlerin etrafında sosyal beceriler ve kazanımlar ile desteklenen metinler aracılığıyla Türkçe öğretiminin ölçme değerlendirmesinin nasıl yapılacağını ele almaktadırlar.

Biröl ve Özbay’ın (2013) editörlüğünü yaptıkları “Yabancılara Türkçe öğretimi için ölçme ve değerlendirme soruları” adlı kitapta Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, diller için Avrupa ortak başvuru metni, Avrupa dil dosyası, ölçme ve değerlendirme hakkında bilgi ve sonrasında A, B, C düzeylerine göre hazırlanmış kırk sorudan oluşan on test verilmiştir.

Göçer (2014) “Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme” adlı kitabında Program’daki değerlendirme yaklaşımı çerçevesinde Türkçenin eğitiminde kullanılacak olan ideal ölçme ve değerlendirme uygulamalarına işaret ederek bunların yaygınlık kazanması gerektiğini belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen çalışmalarda Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme bütün beceri ve bilgi alanlarıyla ele alınmıştır. Bunların yanı sıra anlama becerilerini hedefleyerek yapılan araştırmalar da mevcuttur. Araştırmanın amacı dahilinde anlama becerilerini konu edinen çalışmalara daha kapsamlı bir şekilde aşağıda yer verilmektedir.

2. Dinleme Becerisinde Ölçme ve Değerlendirme

İhmal edilen bir alan olarak kabul edilen dinleme becerisindeki ölçme ve değerlendirme çalışmaları da sınırlı sayıdaadır.

Göçer (2008b) araştırmasında Türkçe dersi öğrenme ve öğretme süreci etkinlikleri arasında öğrencilere verilen performans görevlerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkısı üzerinde durmuştur. Tabak ve Göçer (2014) ise dinleme becerisinde kullanılacak alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarını

(tutum ölçeği, öz değerlendirme, akran değerlendirme, gözlem, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı, görüşme, mülakat, öğrenme günlükleri, portfolyo) tanıtmış ve örnekler vermiştir.

Melanlıoğlu ve Karakuş Tayşi (2013) araştırmalarında İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda dinleme/izleme öğrenme alanına yönelik ifade edilen kazanımları ölçme yöntem ve tekniklerine göre tasnif ederek dinleme/izlemede sürecin mi sonucun mu veya her ikisinin birden mi değerlendirmeye tabi tutulduğunu tespit etmeyi amaçlamışlardır. İfade edilen otuz dört kazanımın "dinleme/izleme kurallarını uygulama", "dinleneni/ izleneni anlama ve çözümlenme" ile "dinlediklerini/ izlediklerini değerlendirme" amaçları altında yer aldığı görülmektedir. Bu kazanımlardan yirmisinin dinleme becerisinin sonucuna, dokuzunun süreç-sonucuna, beşinin sürecine yönelik olduğu görülmüştür. Melanlıoğlu (2012) araştırmasında İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu ile alan yazındaki ölçme değerlendirme yöntemleri ve üstbilgi stratejilerini dinleme becerisi bakımından incelemiştir.

Şahin ve Aydın (2009) dördümlük likert tipinde kırk altı maddeden oluşan "Dinleme becerisi farkındalık anketi"ni geliştirmişlerdir. Ölçekte belirlenen beş boyut sırasıyla şu şekildedir: Öğrencilerin görgü kurallarına göre dinleme becerilerinin incelenmesi, anlama-çözümlenme durumlarına göre dinleme becerilerinin incelenmesi, değerlendirme yapabilme durumlarına göre dinleme becerilerinin incelenmesi, söz varlığını geliştirme durumlarına göre dinleme becerilerinin incelenmesi, dinleme alışkanlıklarının etkililiğine göre dinleme becerilerinin incelenmesi. Şahin (2011) altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalıklarını sosyo - ekonomik düzeye göre incelediği araştırmasında Şahin ve Aydın (2009) tarafından geliştirilmiş "Dinleme becerisi farkındalık anketi"nin bulgularını kullanmıştır.

Melanlıoğlu (2011) yedinci sınıf öğrencilerini örneklem aldığı doktora tezinde yirmi bir maddelik dört boyutlu beşli likert tipinde "Üstbilgi dinleme (dinlediğini anlama) farkındalığı ölçeği" geliştirmiştir. "Üstbilgi dinlediğini anlama görüşme formu"nda ise dinleme öncesinde dört; dinleme sırasında sekiz; dinleme sonrasında ise dört olmak üzere toplam on altı kazanım (madde), üçlü likert modeline göre yapılandırılmıştır.

Temur (2010) öğretmen adaylarına metni dinlemeden önce ve dinledikten sonra verilen soruların onların dinlediğini anlama beceri düzeyini nasıl etkilediğini betimlemek amacıyla iki açık uçlu sorudan oluşan "görüşme formu" uygulamıştır.

Karadüz (2010) öğretmen adaylarının dinleme sırasında kullandıkları bilişsel, duyuşsal ve beden diline yönelik stratejileri tespit etmek için yapılandırılmış mülakatla nitel yazılı görüşme ve odak grup görüşmesi şeklinde görüşlerini almıştır. Öğretmen adaylarına dört soru sorulmuştur.

Çelikbaş (2010) yüksek lisans tezinde yedinci sınıf öğrencilerine "Dinleme stratejileri kullanım sıklığı formu" uygulamıştır. Form üçlü likert tipinde kırk iki

maddeden ve dinleme öncesinde uygulanan stratejiler, dinleme sırasında uygulanan stratejiler ve dinleme sonrasında uygulanan stratejiler olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır.

Fidan (2012) ortaokul öğrencilerine yönelik "Dinleme stratejileri anketi" geliştirmiştir. Elli maddeden oluşan ölçek beşli likert tipinde ve beş faktörlüdür. Öğrencilere dinleme stratejilerine yönelik altı açık uçlu sorudan oluşan "görüşme formu" da uygulanmıştır.

Maden ve Durukan (2011b) araştırmanın verilerini Jianying Lu (2005) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarladıkları "Dinleme Stilleri Anketi (DSA)" ile toplamışlardır. On maddeden oluşan beşli likert tipindeki anket öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Bu ankete göre dinleme stilleri; Aktif dinleme / dinleyici, Katılımcı dinleme / dinleyici, Pasif dinleme / dinleyici, Tarafsız dinleme / dinleyici olmak üzere dört boyutludur. Tabak (2013) da Türkçe öğretmen adaylarının dinleme stillerini cinsiyet, sınıf düzeyi, öğretim tipi ve dinleme eğitimi dersi alma/almama değişkenleri açısından değerlendirebilmek için Maden ve Durukan'ın (2011b) uyarladığı "Dinleme Stilleri Anketi (DSA)"ni kullanmıştır.

Kurudayoğlu ve Kana (2013) öğretmen adaylarına yönelik beşli likert tipinde iki faktörlü kırk bir maddeden oluşan "Dinleme özyeterlik ölçeği"ni geliştirmişlerdir.

Melanlıoğlu'nun (2013) ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygılarını belirlemeye yönelik geliştirdiği "Dinleme kaygısı ölçeği" beşli likert tipinde ve otuz yedi maddeden oluşmaktadır. Ölçekte dinlemeyi değerlendirme, dinleme sürecini izleme, dinlemede bireysel farklılıklar, dinleme sonrasında odaklanma, dinleme engelleri olmak üzere beş faktör bulunmaktadır.

Karakuş Tayşi (2014) doktora tezinde otuz maddelik dört faktörlü "Dinlemeye yönelik tutum ölçeği" geliştirmiştir ve ölçek ortaokul öğrencilerine uygulanmıştır. Ölçeğin faktörleri dinlemeyi gerekli görme, dinlemede bireysel farklılıklar, dinleme güçlüğü, etkili dinleme alışkanlığı şeklinde isimlendirilmiştir.

Özçakmak (2014) Türkçe öğretmeni adaylarının dinlediğini özetlemede karşılaştıkları sorunları belirlemek için "özetleme sorun envanteri" geliştirmiştir. Envanterin boyutları; başlık yazma, doğru bakış açısını kullanma, anlatım kipini doğru kullanma, önemli bilgiyi seçme, önemsiz bilgiyi silme, metin dışı bilgiye yer vermeme, tutarlı yazma ve kısaltmadır.

Dinleme becerisine yönelik ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmalar tablo 1'deki gibi özetlenebilir.

Tablo 1: Türkiye’deki Dinleme Becerilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Ağırlıklı Ölçek Geliştirme, Uyarlama ve Uygulama Araştırmaları

Araştırma	Ölçek Geliştirme	Ölçek Uyarlama/ Uygulama	Uyarlanan veya Kullanılan Ölçek	Örneklem Grubu
Şahin ve Aydın (2009)	✓		Dinleme becerisi farkındalık anketi	238 altıncı sınıf öğrencisi
Melanlıoğlu (2011)	✓		Üstbilişsel dinleme (dinlediğini anlama) farkındalığı ölçeği	300 yedinci sınıf öğrencisi
Çelikbaş (2010)	✓		Dinleme stratejileri kullanım sıklığı formu	158 yedinci sınıf öğrencisi
Fidan (2012)	✓		Dinleme stratejileri anketi	256 ortaokul öğrencisi
Maden ve Durukan (2011b)		✓	Dinleme Stilleri Anketi (DSA) (Jianying Lu, 2005)	159 öğretmen adayı
Tabak (2013)		✓	Dinleme Stilleri Anketi (DSA) (Jianying Lu, 2005; Maden ve Durukan 2011b)	376 öğretmen adayı
Kurudayıoğlu ve Kana (2013)	✓		Dinleme özyeterlik ölçeği	247 öğretmeni adayı
Melanlıoğlu (2013)	✓		Dinleme kaygısı ölçeği	520 ortaokul öğrencisi
Karakuş Tayşi (2014)	✓		Dinlemeye yönelik tutum ölçeği	345 ortaokul öğrencisi

Dinleme becerilerinin başarı ölçümüne yönelik araştırmalarda ise Köklü (2003), Aytan (2011a, 2011b), Çelikbaş (2010), Durukan ve Maden (2010), Şahin (2012), Karakuş Tayşi’nin (2014) çoktan seçmeli soruları; Arslan’ın (2013) açık uçlu soruları; Kocaadam’ın (2011) boşluk doldurma, sıralama, açık uçlu soruları; Kırbaş’ın (2010) gözlem formu ve çoktan seçmeli soruları; Kaplan (2004), Aras (2004), Kurt (2008), Çelebi’nin (2008), çoktan seçmeli ve açık uçlu soruları; Çağlayan (2009) ve Melanlıoğlu’nun (2011) açık uçlu, boşluk doldurma, eşleştirme soruları; Zengin’in (2010), çoktan seçmeli, açık uçlu, doğru-yanlış soruları; Doğan’ın (2007) açık uçlu, boşluk doldurma, çoktan seçmeli sorularla çeşitli çizimler, hesaplamalar ve işaretlemeler gerektiren uygulamaları; Yılmaz (2007), Yılmaz ve İşeri’nin (2008) dinleme-yeniden yapılandırma, dinleme-müzik, dinleme-boşluk doldurma, dinleme-haber, dinleme-not tutma etkinliklerini kullandığı görülmüştür.

Öğretmen adaylarının dinleme becerilerinin başarı ölçümüne yönelik araştırmalarda da Aydın (2009), Şahin, Aydın, Sevim’in (2011) çoktan seçmeli soruları; Kaygas (2002) ve Temur’un açık uçlu soruları tercih ettiği görülmektedir.

3.3. Okuma Becerisinde Ölçme ve Değerlendirme

Türkiye’de okuma becerisine yönelik araştırmalar dinlemeye göre daha fazla sayıdadır. Bu, ölçme ve değerlendirme çalışmalarında da kendini göstermektedir.

Gömlüksiz (2004a) öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği” geliştirmiştir. Ölçek, beşli likert kullanılan otuz maddeden oluşan altı faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçeğin faktörleri sırasıyla şu şekildedir: Sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek, etki ve yarar. Gömlüksiz’in (2004a) geliştirdiği ölçek pek çok araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Yalınkılıç (2007), Özbay, Bağcı, Uyar (2008), Arslan, Çelik, Çelik (2009), Demir (2009) öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği”ni kullanmışlardır.

Balcı (2009a) doktora tezinde, Gömlüksiz (2004a) tarafından öğretmen adayları üzerinde denenenek geliştirilen ölçeğin sekizinci sınıflarda kullanılabilirliğini ölçmek amacıyla bazı düzeltmelere gitmiş, beş maddeyi değiştirmiş ve tekrar analizler yapmıştır. Araştırmasında “Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği”ni ortaokul öğrencilerine uygulanabilir hâle getirmiştir. Balcı (2009b) daha sonra bu araştırmayı makaleleştirmiştir. Mete (2012) araştırmasında Balcı (2009a) tarafından ortaokul öğrencileri için uygun hâle getirilen ölçeği kullanmış, Ünal (2012) ise çalışmasında bu ölçeği bir madde üzerinde değişiklik yaparak kullanmıştır.

Özbay ve Uyar (2009) araştırmalarında ortaokul öğrencileri için okuma tutumu ölçeği geliştirmeyi hedeflemişlerdir. Yirmi beş maddeden oluşan “Okuma tutumu ölçeği” beşli likert tipinde dört faktörlü bir yapıdadır. Faktörler serbest okuma, kitap, genel okuma, akademik okuma şeklinde isimlendirilmiştir. Durualp, Durualp ve Çiçekçioğlu (2013), Dağtaş (2013) ile İnnalı ve Aydın (2014) da araştırmalarında Özbay ve Uyar (2009) tarafından geliştirilen “Okuma tutumu ölçeği”ni kullanmışlardır.

Sallabaş (2008) sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri, okumaya yönelik tutumları ve akademik başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını incelediği araştırmasında “Okumaya yönelik tutum ölçeği” geliştirmiştir. Ölçek beşli likert tipinde yirmi maddeden oluşan tek boyutlu bir yapıdadır.

Susar Kırmızı (2012) araştırmasında “Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği”ni geliştirmiştir. Ölçek beşli likert tipinde ve otuz dört maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu “öğrenme gereksiniminin karşılanması ve eğlenmeye ilişkin tutumlar, ikinci alt boyutu “kitap okuma alışkanlığının anlamı ve vazgeçilmezliğine ilişkin tutumlar” üçüncü alt boyutu ise “kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine ilişkin tutumlar” şeklinde isimlendirilmiştir.

Kuzu ve Doğan (2010) öğretmen adaylarına yönelik “Okuma tutum ölçeği”ni geliştirmişlerdir. Beşli likert tipinde olan ölçekte kırk iki madde bulunmaktadır. Ölçeğin; sosyalleşme ve iletişime yönelik katkı, ilgi ve istek, kişisel gelişim, sevmek/hoşlanmak, okuma eğilimi/alışkanlığı olmak üzere beş faktörden oluştuğu

belirlenmiştir. Kuzu (2013) da araştırmasında öğretmen adaylarının okuma tutumlarını belirlemek amacı ile Kuzu ve Doğan (2010) tarafından geliştirilen “Okuma tutum ölçeği”ni kullanmıştır.

Gelen (2003) doktora tezinde bilişsel farkındalık okuduğunu anlama ölçeği, bilişsel farkındalık okuduğunu anlama “görüşme” formu, bilişsel farkındalık okuduğunu anlama “gözlem” formu geliştirmiştir. “Bilişsel farkındalık okuduğunu anlama ölçeği” üçlü likert tipinde kırk maddedir. Boyutları şartlı bilgi, kontrol, planlama, değerlendirmedir. “Bilişsel farkındalık görüşme formu” ve “Bilişsel farkındalık gözlem formu”nda okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasına göre boyutlandırılan on dokuzar madde yer almaktadır.

Güngör Kılıç (2004) doktora tezinde ortaokul öğrencilerine yönelik “Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği”ni geliştirmiştir. Ölçek beşli likert tipinde yirmi altı maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıdadır. Güngör ve Ün Açıköz’ün (2006) araştırmaları Güngör Kılıç’ın (2004) doktora tezinin makaleleştirilmiş hâlidir. Güngör (2005) 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları okuduğunu anlama stratejileri ve bu stratejileri kullanma düzeylerinin cinsiyetlerine ve sınıflarına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek, Aydoğan (2008) altıncı sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini saptamak amacıyla Güngör Kılıç (2004) tarafından geliştirilen “okuduğunu anlama stratejileri ölçeği”ni kullanmışlardır.

Özercan (2010) altıncı sınıflara uyguladığı araştırmasında beşli likert kullanarak yirmi dört maddelik tek boyutlu “Okuma stratejileri ölçeği”ni geliştirmiştir.

Karatay’ın (2007), doktora tezinde öğretmen adaylarına yönelik geliştirdiği “Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği” beşli likert tipinde otuz üç maddeden oluşmaktadır. Ölçekte okuma öncesi stratejilere ilişkin dokuz madde, okuma sırası stratejilere ilişkin on dört madde, okuma sonrası stratejilere ilişkin on madde bulunmaktadır. Topuzkanamış (2009), Topuzkanamış ve Maltepe (2010) öğretmen adaylarına yaptıkları uygulamalarda Karatay (2007) tarafından geliştirilen “okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği”ni kullanmışlardır. Yine Karatay (2010) araştırmasında 2007’de öğretmen adaylarına yönelik geliştirdiği “Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği”ni ortaokul öğrencileri için kullanmıştır.

Çöğmen (2008) doktora tezinde Taraban, Kerr ve Rynearson (2004) tarafından geliştirilen “Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği”ni Türkçeye uyarlamayı ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini yapmayı amaç edinmiştir. Ölçek öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Beşli likert kullanılan ölçekte yirmi madde ve iki boyut bulunmaktadır. Boyutlar analitik stratejiler ve pragmatik stratejilerdir. Çöğmen ve Saracaloğlu’nun (2010) araştırmaları da tezin makaleleştirilmiş şeklidir. Çeçen ve Alver (2011) ve Babacan (2012) araştırmalarında veri toplama aracı olarak Çöğmen (2008) tarafından Türkçeye çevrilen “Üst bilişsel okuma stratejileri ölçeği”ni kullanmışlardır. Karasakaloğlu (2012), Karasakaloğlu, Saracaloğlu, Yılmaz

Özelçi'nin (2012) öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada da Taraban, Kerr ve Rynearson tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır.

Oluk ve Başöncül (2009) sekizinci sınıflara yönelik yaptıkları araştırmada Mokhtari ve Reichard (2002) tarafından geliştirilen "Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri"ni kullanmıştır. Beşli likert tipi envanter otuz maddeden ve genel okuma, problem çözmeye dayalı okuma ve destekleyici okuma stratejileri olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır.

Öztürk (2012) araştırmasında Mokhtari ve Reichard (2002) tarafından geliştirilen "Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri" (OSÜFE) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemiştir. Eş değer form işlemleri için, Türkçe ve İngilizce formlar iki hafta arayla altıncı sınıflarda uygulanmıştır. Beşli likert tipi bir derecelendirmeye sahip OSÜFE'nin orijinal formu ve Türkçe formu üç alt faktörden oluşmaktadır. Birinci faktör "genel okuma stratejisi", genele doğru yönelik okuma stratejilerini temsil etmiş ve on üç maddeden oluşmuştur. İkinci faktör "problem çözme stratejisi", metin okunurken zorlanıldığında problemi çözmek için stratejilere yönelimi gösteren sekiz maddeden oluşmaktadır. Üçüncü faktör "okuma stratejilerini destekleme", destek stratejiler ya da fonksiyonel olarak tanımlanabilecek diğer gerekli stratejileri (not alma gibi) ifade eden dokuz maddeden oluşmaktadır. Ateş (2013) öğretmen adaylarına; Akın ve Çeçen (2014) de 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda uyguladıkları araştırmada Mokhtari ve Reichard(2002) tarafından geliştirilen Öztürk (2012) tarafından Türkçeye çevrilen "Okuma Stratejileri Üstbilişsel Farkındalık Envanteri"ni kullanmışlardır.

Ülper, Yaylı ve Karakaya (2013) tarafından ortaokullara yönelik olarak geliştirilen "Okur öz yeterlik ölçeği" beşli likert tipinde otuz altı maddeden oluşan tek boyutlu yapıdadır. Uçgun (2014) ile İnnalı ve Aydın (2014) da Ülper, Yaylı ve Karakaya (2013) tarafından geliştirilen bu ölçeği araştırmalarında kullanmışlardır.

Kurudayıoğlu ve Çelik (2013) öğretmen adaylarına yönelik "Okuma becerisi özyeterlilik" ölçeği geliştirmişlerdir. Ölçek beşli likert tipinde yirmi iki maddeden oluşmaktadır.

Küçüköğlü (2008) öğretmen adaylarına beşli likert tipindeki yirmi beş maddelik "Eleştirel okuma becerisine ilişkin özyeterlilik algısı ölçeği"ni uygulamıştır. Topçuoğlu Ünal ve Sever (2013) öğretmen adaylarına yönelik yaptıkları araştırmada Küçüköğlü (2008) tarafından geliştirilen bu ölçeği kullanmışlardır.

Karabay'ın (2013) öğretmen adaylarına yönelik geliştirdiği "Eleştirel okuma öz yeterlik algı ölçeği" beşli likert tipinde, kırk bir maddeden ve değerlendirme, araştırma-inceleme, görsel olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır.

Sancı (2002) altıncı sınıflara uyguladığı araştırmasında Guthrie ve Wigfield tarafından geliştirilen elli soruluk okuma motivasyonları soru listesinden yararlanmıştır.

Ülper ve Çeliktürk (2013) öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarını değerlendirdikleri araştırmalarında uyarladıkları “Motivationto Read Profile” görüşme formunu kullanmışlardır.

Katranlı (2015) ortaokul öğrencilerine yönelik “Kitap okuma motivasyon ölçeği”ni geliştirmiştir. Üçlü likert kullanılan ölçek on dört maddeden ve iki boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut okuma sevgisi ikinci boyut okuma nedenidir.

Luma (2002), Balcı (2009a), Ünal (2012) ortaokul öğrencilerinin Batur, Gülveren ve Bek (2010), Yalman, Özkan ve Kutluca (2013) öğretmen adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarını belirlemek için okuma ilgi ve alışkanlıkları formları düzenlemişlerdir. Balcı'nın (2009) geliştirdiği ortaokul öğrencilerine yönelik “Okuma ilgi ve alışkanlıkları anket formu” dokuzu açık uçlu, otuzu kapalı uçlu toplam kırk dört sorudan oluşmaktadır. Akar (2009) sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığını inceleyen yirmi beş soruluk bir anket formu geliştirmiştir.

Okuma becerisine yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmalar tablo 2'deki gibi özetlenebilir.

Tablo 2: Türkiye'deki Okuma Becerisine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Ağırlıklı Ölçek Geliştirme, Uyarlama ve Uygulama Araştırmaları

Araştırma	Ölçek Geliştirme	Ölçek Uyarlama/ Uygulama	Uyarlanan veya Kullanılan Ölçek	Örneklem Grubu
Gömleksiz (2004a)	✓		Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği	197 öğretmen adayı
Yalınkılıç (2007)		✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a)	261 öğretmen adayı
Özbay, Bağcı, Uyar (2008)		✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a)	320 öğretmen adayı
Arslan, Çelik, Çelik (2009)		✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a)	233 öğretmen adayı
Demir (2009)		✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum	261 öğretmen adayı

Anlama Becerilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Araştırmalarının İncelenmesi

Balcı (2009a)	✓	ölçeği (Gömleksiz, 2004a) Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a)	390 sekizinci sınıf öğrencisi
Mete (2012)	✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a; Balcı, 2009a)	291 sekizinci sınıf öğrencisi
Ünal (2012)	✓	Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği (Gömleksiz, 2004a; Balcı, 2009a)	103 altıncı sınıf öğrencisi
Özbay, Uyar (2009)	✓	Okuma tutumu ölçeği	367 ortaokul öğrencisi
Durualp, Durualp ve Çiçekçioğlu (2013)	✓	Okuma tutumu ölçeği (Özbay, Uyar 2009)	510 ortaokul öğrencisi
Dağtaş (2013)	✓	Okuma tutumu ölçeği (Özbay, Uyar 2009)	41 sekizinci sınıf öğrencisi
İnnalı, Aydın (2014)	✓	Okuma tutumu ölçeği (Özbay, Uyar 2009)	665 sekizinci sınıf öğrencisi
Güngör Kılıç (2004)	✓	Okumaya yönelik tutum ölçeği	860 altıncı sınıf öğrencisi
Aydoğan (2008)	✓	Okumaya yönelik tutum ölçeği (Güngör Kılıç, 2004)	137 altıncı sınıf öğrencisi
Sallabaş (2008)	✓	Okumaya yönelik tutum ölçeği	143 sekizinci sınıf öğrencisi
Susar Kırmızı	✓	Öğretmen	784 öğretmen

(2012)		adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği	adayı
Kuzu ve Doğan (2010)	✓	Okuma tutum ölçeği	212 öğretmen adayı
Gelen (2003)	✓	Bilişsel farkındalık okuduğunu anlama ölçeği	273 yedinci sınıf öğrencisi
Güngör Kılıç (2004)	✓	Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği	860 altıncı sınıf öğrencisi
Güngör (2005)	✓	Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği (Güngör Kılıç, 2004)	858 ortaokul öğrencisi
Aydoğan (2008)	✓	Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği (Güngör Kılıç, 2004)	137 altıncı sınıf öğrencisi
Özercan (2010)	✓	Okuma stratejileri ölçeği	1689 altıncı sınıf öğrencisi
Karatay (2007)	✓	Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği	350 öğretmen adayı
Topuzkanamış (2009),		Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği (Karatay, 2007)	569 öğretmen adayı
Topuzkanamış ve Maltepe (2010)	✓		
Karatay (2010)	✓	Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği (Karatay, 2007)	650 ortaokul öğrencisi
Çöğmen (2008)	✓	Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği (Taraban, Kerr ve Rynearson, 2004)	230 öğretmen adayı

Anlama Becerilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Araştırmalarının İncelenmesi

Çeçen, Alver (2011)	✓	Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği (Taraban, Kerr ve Rynearson, 2004; Çöğmen, 2008)	123 öğretmen adayı
Babacan (2012)	✓	Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği (Taraban, Kerr ve Rynearson, 2004; Çöğmen, 2008)	609 öğretmen adayı
Karasakaloğlu (2012)	✓	Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği (Taraban, Kerr ve Rynearson, 2004; Çöğmen, 2008)	159 öğretmen adayı
Karasakaloğlu, Saracaloğlu, Yılmaz Özelçi (2012)	✓	Üst Bilişsel Okuma Stratejileri Ölçeği (Taraban, Kerr ve Rynearson, 2004; Çöğmen, 2008)	388 öğretmen adayı
Oluk, Başöncül (2009)	✓	Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri (Mokhtari ve Reichard, 2002)	89 sekizinci sınıf öğrencisi
Öztürk (2012)	✓	Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri (Mokhtari ve Reichard, 2002)	279 beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri
Ateş (2013)	✓	Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri (Mokhtari ve Reichard, 2002; Öztürk, 2012)	281 üniversite öğrencisi

Akın ve Çeçen (2014)	✓	Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri (Mokhtari ve Reichard, 2002; Öztürk, 2012)	273 ortaokul öğrencisi
Ülper, Yaylı ve Karakaya (2013)	✓	Okur Öz Yeterlik Ölçeği	518 ortaokul ve lise öğrencisi
Uçgun (2014)	✓	Okur Öz Yeterlik Ölçeği (Ülper, Yaylı ve Karakaya 2013)	1389 sekizinci sınıf öğrencisi
İnnalı ve Aydın (2014)	✓	Okur Öz Yeterlik Ölçeği (Ülper, Yaylı ve Karakaya 2013)	666 sekizinci sınıf öğrencisi
Kurudayıoğlu ve Çelik (2013)	✓	Okuma becerisi özyeterlilik ölçeği	156 öğretmen adayı
Küçükoğlu (2008)	✓	Eleştirel okuma becerisine ilişkin özyeterlilik algısı ölçeği	227 öğretmen adayı
Topçuoğlu Ünal ve Sever (2013)	✓	Eleştirel okuma becerisine ilişkin özyeterlilik algısı ölçeği (Küçükoğlu, 2008)	132 öğretmen adayı
Karabay (2013)	✓	Eleştirel okuma öz yeterlik algı ölçeği	650 öğretmen adayı
Sancı (2002)	✓	Okuma motivasyonları soru listesi (Guthrie, Wigfield1997)	166 altıncı sınıf öğrencisi
Katrancı (2015)	✓	Kitap okuma motivasyon ölçeği	1224 ortaokul öğrencisi

Tabloda okuma becerisine yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmalar yer almaktadır. Ortaokullara yönelik bu araştırmalarda Özışık (1997), Küçük (1998), Luma (2002), Gündemir (2002), Gelen (2003), Aslan (2006), Karakuş

Tayşi (2007), Temizkan (2007, 2008), Sallabaş (2008), Ateş (2008), Balcı (2009a, 2009b), Akar (2009), Özyılmaz (2010), Sert (2010), Özarslan (2012) ve Dağtaş'ın (2013) çoktan seçmeli soruları; Yılmaz (2008) ve Ünal'ın (2012) açık uçlu soruları; Güngör Kılıç (2004), Temizkan ve Sallabaş'ın (2011) çoktan seçmeli ve açık uçlu soruları; öğretmen adaylarına yönelik araştırmalarda ise Karatay (2007), Güneyle (2008), Topuzkanamış (2009), Topuzkanamış ve Maltepe'nin (2010) çoktan seçmeli soruları; Kaygas'ın (2002) açık uçlu soruları tercih ettiği görülmektedir.

Bu araştırmalardan farklı olarak Aydoğan (2008) başarı ölçümünde Torrance tarafından geliştirilen "Yaratıcı düşünme testi sözel A formu"nu kullanmıştır. Bu form akıcılık, esneklik, özgünlük alt boyutlarında değerlendirilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Ölçme ve değerlendirmede en sık yararlanılan başarının tespiti durumu, hem verilen eğitimin amacına ulaşip ulaşmadığını kontrol etmek açısından hem de öğrencinin hayatını doğrudan etkileyen bir unsur olması bakımından önemlidir. Bunun yanı sıra dünyada ve Türkiye'de öğrencilerin bir üst kademe öğretim basamağına geçişinde başarı ölçümleri kullanılmaktadır.

Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme araştırmalarına bakıldığında ağırlıklı olarak öğretmen görüşlerinden yararlanıldığı pek çok araştırmada "Türkçe dersine ilişkin tutum ölçeği" kullanıldığı ve genellikle Demirel'in (1999) geliştirdiği ölçeğin tercih edildiği görülmektedir.

İncelenen araştırmalar doğrultusunda dinleme ve okuma becerilerinin başarı ölçümünde ağırlıklı olarak çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların kullanıldığı görülmektedir. Bu durum başarı ölçümünün bir kısır döngü hâlinde devam etmesine, öğrencilerin farklı ölçme araçlarına uyum sağlayamamasına neden olabilir. Doğan (2011) da farklı ölçme araçlarının kullanılmasının öğrencilerin derse karşı ilgisini ve ilgili eğitim çalışmalarından alınacak verimi artıracak ifade etmektedir.

Araştırmalarda dinleme becerisine yönelik kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme araçları; dinleme farkındalığı, üstbilişsel dinleme farkındalığı, dinleme stratejileri, dinleme stilleri, dinleme özyeterliği, dinleme kaygısı, dinlemeye yönelik tutum, özetleme sorunları şeklinde sınıflandırılabilir. Okuma becerisine yönelik kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme araçları ise okuma tutumu, bilişsel farkındalık, okuduğunu anlama, okuduğunu anlama stratejileri, okuma stratejileri ve bilişsel farkındalık, üst bilişsel okuma stratejileri, okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık, okur özyeterliği, eleştirel okuma öz yeterliği, okuma motivasyonu, okuma ilgi ve alışkanlıkları şeklinde sınıflandırılabilir.

Okuma becerisine yönelik ölçme ve değerlendirme ağırlıklı araştırmalarda Gömleksiz "2004a" tarafından geliştirilen "Kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ölçeği"nin, Özbay ve Uyar (2009) tarafından geliştirilen "Okuma tutumu ölçeği"nin, Güngör Kılıç (2004) tarafından geliştirilen "Okumaya yönelik tutum ölçeği" ve "Okuduğunu anlama stratejileri ölçeği"nin, Karatay (2007) tarafından geliştirilen

“Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ölçeği”nin, Taraban, Kerr ve Rynearson (2004) tarafından geliştirilen ve Çoğmen (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan “Üst bilişsel okuma stratejileri ölçeği”nin, Mokhtari ve Reichard (2002) tarafından geliştirilen Öztürk’ün (2012) Türkçeye uyarladığı “Okuma stratejileri üst bilişsel farkındalık envanteri”nin, Ülper, Yaylı ve Karakaya (2013) tarafından geliştirilen “Okur öz yeterlik” ölçeğinin pek çok araştırmacı tarafından tercih edilip kullanıldığı görülmektedir.

Kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında dikkati çeken bir diğer husus da çoğunun uyarlama kökenli olmasıdır. Bu bilim açısından doğal bir süreç olarak gözükse de sosyoekonomik düzey, kültürel farklılıklar gibi durumlar dikkate alındığında Türkiye'nin şartlarına göre orijinal çalışmalara yer verilmesi uygun olacaktır.

Türkçe öğretim programları kazanım temellidir. Her bir kazanımın kendine has bilgi ve beceri amacı bulunmaktadır. Bu açıdan incelenen ölçme ve değerlendirme araçlarına bakıldığında kazanımları esas alan, her bir kazanımın hedefine yönelik ölçeklerin geliştirilmediği görülmektedir. Belirtilen amaçla hazırlanacak ölçeklerin öğretmenlerin pratik kullanımında ve kısa sürede dönüt alınmasında yarar sağlayacağı muhakkaktır.

Okuma becerisine yönelik araştırma sayısının dinlemeye göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bunda okumanın dinlemeye göre ölçümünün daha kolay olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Yine, dinleme becerisinin diğer yönleriyle de ihmal edilmiş bir beceri olması bu sonuçta kendisini göstermektedir. Bir diğer husus da öğretmenlerin değerlendirmelerinde dinleme becerisine yeteri kadar yer vermemeleridir.

Millî Eğitim Bakanlığında daire başkanlığı statüsündeki ölçme, değerlendirme ve sınav hizmetleri biriminin 2014'te genel müdürlük olmasıyla, diğer alanlarda olduğu gibi Türkçe dersinde de ölçme ve değerlendirme çalışmalarına daha fazla katkı sağlaması beklenmektedir.

Türkçe eğitimi ve anlama becerilerinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmalar 2000'li yıllardan bu yana ivme kazanarak artmaktadır. Ancak yapılan araştırmaların tek düze ve birbiriyle benzer nitelikte olduğu görülmektedir. Türkçe eğitiminde kullanılacak ölçme araçlarının çeşitlendirilmesi; öğrencilerin monotonluktan kurtulması, sınavlardaki aynı tip sorulardan bıkmalarının engellenmesi, öğretim süreci ve çıktılarının daha iyi değerlendirilebilmesi, öğrencilerin ölçme ve değerlendirme sürecinin içine alınması, süreçle ilgili öğrencilere dönütler verilmesi açısından yarar sağlayacaktır.

Kaynakça

Acar, Ö. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde proje ve performans görevlerinin işlevselliği ile ilgili bir araştırma (Kars ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Erzincan.

Adıyaman, Y. (2005). *İlköğretim 4, 6 ve 8. sınıflarında Türkçe dersine giren öğretmenlerin ölçme-değerlendirme düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Akar, M. (2009). *Sesli ve sessiz okumanın anlamaya etkisi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Akın, E. ve Çeçen, M. A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi (Muş-Bulanık örneği). *TurkishStudies*, 9(8), 91-110.

Aktaş, A. (2013). *Türkçe öğretimi dersi başarı düzeyi ile tutum ve üstbilişsel becerilerin etkileşimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Anlar, A. (2011). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler ile Türkçe dersine yönelik tutumları ve bu derslerdeki başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis.

Aras, B. (2004). *İlköğretimde dinleme anlama becerisinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Arslan, A. (2013). Çeşitli değişkenler açısından ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama durumları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 61-81.

Arslan, A. (2013). Türkçe öğretmenlerinin proje ve performans ödevleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 11-22

Arslan, Y., Çelik, Z. ve E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124.

Arslan, Z. (2009). *İlköğretim II. kademe Türkçe dersi performans görevlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Aslan, C. (2006). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Ateş, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık düzeyleri (İnönü Üniversitesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(4), 258-273.

Ateş, M. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ile Türkçe dersine karşı tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Atılğan, H. (2006). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aydın, G. (2009). *Zihin haritalama tekniğinin dinlenen anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Aydoğan, R. (2008). *Okumaya karşı olumlu ve olumsuz tutuma sahip 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuduğunu anlama stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Aytan, T. (2011a). *Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Aytan, T. (2011b). Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 23-43.

Babacan, T. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının üstbilişsel okuma stratejileri ile çoklu zeka alanları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Balcı, A. (2009a). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma* Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Balcı, A. (2009b). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300.

Batur, Z., Gülveren, H. ve Bek, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: uşak eğitim fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.

Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ve psikolojide ölçme*. Ankara: Pegem Akademi.

Belet, Ş. D. ve Girmen, P. (2007). Türkçe dersinde kullanılan performans ödevlerinin etkililiği. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (5-7 Eylül 2007)*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat, s. 1-13.

Benzer, A. ve Eldem, E. (2013). Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçları hakkında bilgi düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 649-664.

Beyhan, S. (2012). *Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri (Düzce İli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Biröl, C., Özbay, M., Melanlıoğlu, D., Büyükkız, K. K ve Uyar, Y. (2013). *Yabancılarla Türkçe öğretimi için ölçme ve değerlendirme soruları*. Ankara: Pegem Akademi.

Black, P., Harrison, C., Lee, C., Marshall, B. and William, D. (2003). *Assessment for learning*. USA: Open University Press.

Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Coşkun, E., Gelen, İ., Kan, M., O. (2009). Türkçe derslerindeki performans ödevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 22-55.

Çağlayan, N. (2009). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleyerek anladıklarını yazılı anlatıma aktarma becerilerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Çakmak Akata, A. (2009). *Türkçe Programıyla ilgili ölçme ve değerlendirme sürecinin işlevselliği üzerine bir araştırma (Tekirdağ İli örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Çeçen, M. A. ve Alver, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının üstbilişsel okuma stratejilerini kullanma düzeyleri (Giresun Üniversitesi örneği). *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 39-57.

Çelebi, H. M. (2008). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin olay ve düşünce yazılarına göre dinleme becerilerinin değerlendirilmesi (Muğla örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Çelikbaş, K. A. (2010). *Anlama / dinleme stratejilerinin kullanımı ile dinlediğini anlama düzeyi arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Çoğmen, S., (2008). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin kullandıkları okuduğunu anlama stratejiler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Çoğmen, S. ve Saracaloğlu, A. S. (2010). Üst bilişsel okuma stratejileri ölçeği'nin Türkçeye uyarlama çalışmaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(28), 91-99.

Çörek, D. (2006). *İşbirlikli öğrenmenin Türkçe dersine ilişkin başarı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Dağtaş, A. (2013). *Ekrandan okumanın okumaya ve Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Demir, T. (2009). İlköğretim II. kademe öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma (Gazi Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 4(3), 717-745.

Demirel, Ö. (1998). Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. (Ed.: S. Topbaş). *Türkçe öğretimi*. Türkçe Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, s. 131-145.

Demirel, Ö. (1999). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA Yayınları.

Deniz, S. ve Tuna, S. (2006). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe derslerine yönelik tutumları: Köyceğiz örnekleme. *Millî Eğitim*, 35(170), 339-350.

Doğan, Y. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki dil becerisi olarak dinlemeyi geliştirme çalışmaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Doğan, Y. (2011). *Dinleme eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Durualp, E. ve Durualp, E. ve Çiçekçioğlu, P. (2013). 6-8. Sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 159-174.

Durukan, E. ve Maden, S. (2010). Kavram haritaları ile not tutmanın ilköğretim öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerine etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 63-70.

Durukan, E. ve Maden, S. (2012). Türkçe dersi özyeterlik algısı ölçeği (TDÖAÖ): Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 164-173.

Erkuş, A. (2006). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Ekinoks Yayınları.

Fidan, M. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. In. C. Cassell & G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. London: Sage.

Gelen, İ. (2003). *Bilişsel farkındalık stratejilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum, okuduğunu anlama ve kalıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Gelen, İ. (2003). *Bilişsel farkındalık stratejilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum, okuduğunu anlama ve kalıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Göçer A. (2007a). İlköğretim I. kademe Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme çalışmaları. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 94, 43-52.

Göçer A. (2007b). İlköğretim Türkçe programlarında ölçme ve değerlendirmenin önemli bir boyutu olarak süreç değerlendirme. *Öğretmen Dünyası*, 334, 7-9.

Göçer A. (2007c). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 137, 30-46.

Göçer A. (2008a). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 197-210.

Göçer, A. (2005). *İlköğretim II. kademe Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Göçer, A. (2008b). Performans göreviyle ilgili sunum çalışmalarının konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkısı. *Dil Dergisi*, 142, 7-17.

Göçer, A. (2014). *Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Gömlüksiz, M. N. (2004a). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.

Gömlüksiz, M. N. (2004b). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Online Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 1-21.

Güler, N. (2011). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Gündemir, Y. (2002). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin gelişimlerinin ölçülmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Güneyli, A. (2008). Metin türlerine göre okuduğunu anlama becerisinin sınanması (Ankara üniversitesi örneği). *Millî Eğitim*, 179, 82-92.

Güngör Kılıç, A. (2004). *İşbirlikli öğrenme, okuduğunu anlama, strateji kullanımı ve tutum*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güngör, A. (2005). Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 101-108.

Güngör, A. ve Açıkgöz Ün, K. (2006). İşbirlikli öğrenme yönteminin okuduğunu anlama stratejilerinin kullanımı ve okumaya yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 48, 481-502.

Gür, T. (2011). *Türkçe öğretmeni adaylarının dil tutumları ve dil kullanımlarının söylem çözümlemesi yöntemi ile betimlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Hogan, T. P. (2007). *Educational Assessment*. USA: John Wiley & Sons, Inc.

İnnalı, H. Ö. ve Aydın, İ. ve S. (2014). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(9), 651-682.

İşeri, K. ve Yılmaz, İ. (2008). Dinleme edimine ilişkin etkinliklerin değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 139, 7-24.

Kaplan, H. (2004). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karabay, A. (2013). Eleştirel okuma öz yeterlik algı ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 8(13), 1107-1122.

Karadüz, A. (2009). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının "yapılandırmacı öğrenme" kavramı bağlamında eleştirisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 189-210.

Karadüz, A. (2010). Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 39-55.

Karakuş Tayşi, E. (2007). *İlköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencilerinin hikâye ve deneme türü metinlerindeki okuduğunu anlama becerilerinin karşılaştırılması (Kütahya İli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karakuş Tayşi, E. (2014). *Öğrenme stiline dayalı eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karasakaloğlu, N. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının okuduğunu anlama stratejileri ile öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1921-1950.

Karasakaloğlu, N., Saracaloğlu, A. S. Ve Yılmaz Özelçi, S. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma stratejileri, eleştirel düşünme tutumları ve üst bilişsel yeterlilikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 207-221.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Karatay, H. (2007). *İlköğretim Türkçe öğretmeni adaylarının okuduğunu anlama becerileri üzerine alan araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları. *TÜBAR*, 27, 457-475.

Karip, E. (2008). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Katranç, M. (2015). Book reading motivation scale: Reliability and validity study. *Educational Research and Reviews*, 10(3), 300-307.

Kaya, A. İ., Arslantaş, H. İ. ve Şimşek, N. (2009). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 376-387.

Kaya, T. (2011). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi proje görevi başarı puanları ile akademik başarı ve derse yönelik tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Kaygas, N. (2002). *Üniversite son sınıf öğrencilerinin okuma ve dinleme sonucu anladıklarını yazılı anlatma becerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Kırbaş, A. (2010). *İşbirlikli öğrenme yönteminin ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmesine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Ankara.

Kilmen, S. ve Beyhan, S. (2011). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulama sıklıkları ve tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik görüşleri (Düzce İli örneği). *Ege Eğitim Dergisi*, (12)2, 83-104.

Kocaadam, D. (2011). *Not alarak dinleme eğitiminin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Köklü, S. (2003). *Türkçe öğretiminde 7. ve 8. sınıf öğrencilerine dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasına dramatisasyonun etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Kurt, B. (2008). *Çocuk edebiyatı ürünlerinin temel dil becerisi olarak dinlemenin gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kurudayıoğlu, M. ve Çelik, G. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının okumaya ve okuma eğitimine ilişkin özyeterlik algıları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 109-138.

Kurudayıoğlu, M. ve Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi özyeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.

Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2010). *Öğrenci başarısının belirlenmesi*. Ankara: Pegem Akademi.

Kuzu, T. S. (2013). Öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları ile genel kültür düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 55-72.

Kuzu, T., S. ve Doğan, T. (2010). Öğretmen adaylarının okuma tutumları ile öğretmen yeterliliklerinin ilişkisine dair bir değerlendirme. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, (16-18 Mayıs 2010), Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 307.

Küçük, S. (1998). *Şehirleşmenin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma-anlama becerisine etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Küçüköğlü, H. (2008). *İngilizce öğretmen adaylarının eleştirel okumaya yönelik özyeterlik algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Linn, R. L. and Miller, M. D. (2005). *Measurement and assessment in teaching*. New Jersey: Pearson Education.

Lu, Jianying (2005). The listening style inventory (LSI) as an instrument for improving listening skill. *Sino-US English Teaching*, 2(5), 45-50.

Luma, S. (2002). *İlköğretim okulu yedinci sınıf öğrencilerinin okuma beceri ve alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik uygulamalı bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Maden, S. ve Durukan, E. (2011a). Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algıları. *Millî Eğitim*, 190, 212-233.

Maden, S. ve Durukan, E. (2011b). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 101-112.

MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.

Melanlioğlu, D. (2011). *Üstbilmiş stratejileri eğitiminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Melanlioğlu, D. (2012). Dinleme becerisine yönelik ölçme değerlendirme çalışmalarında üstbilmiş stratejilerinin kullanımı. *Turkish Studies*, 7(1), 1583-1595.

Melanlioğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 11, 851-876.

Melanlioğlu, D. ve Karakuş Tayşi, E. (2013). Türkçe Öğretim Programındaki dinleme kazanımlarının ölçme değerlendirme yöntemleri bakımından sınıflandırılması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 23-32.

Mete, G. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66.

Metin, M. ve Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe Öğretim Programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 37-51.

Mokhtari, K. And Reichard, C. A. (2002). Assessing students' metacognitive awareness of reading strategies. *Journal of Educational Psychology*, 94, 249-259.

Nuhoğlu, M. M., Başoğlu, N. ve Kayganacioğlu, S. (2008). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınları.

Oluk, S. ve Başöncül, N. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerin üstbilmiş okuma stratejilerini kullanma düzeyleri ile fen-teknoloji ve Türkçe ders başarıları üzerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 183-194.

Özarlan, A. (2012). *9. Sınıf öğrencilerinin 6-8. sınıflar Türkçe Öğretim Programındaki "okuduğu metni anlama ve çözümleme" kazanımlarına ulaşma düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Özbay, M. (2005). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Özbay, M. (2009). *Anlama Teknikleri – II: Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.

Özbay, M. ve Uyar, Y. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencileri için okumaya yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(2), 632-651.

Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 117-136.

Özçakmak, H. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının dinlediğini özetleme konusunda yaşadıkları sorunlar. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 487-503.

Özçelik, D. A. (2010a). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Özçelik, D. A. (2010b). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Özercan, M. G. (2010). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin kullandığı öğrenme ve okuma stratejilerinin seviye belirleme sınav sonuçlarıyla karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Özışık, A. (1997). *İlköğretim 6. sınıflarda Türkçe öğretiminde yeni teknikler kullanılarak metin anlamayı geliştirme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk, E. (2012). Okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık envanteri'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 11(2), 292-305.

Öztürk, P. (2010). *İlköğretim II. kademe Türkçe dersi performans görevi başarı puanları ile akademik başarı ve derse yönelik tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Özyılmaz, G. (2010). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerine okuduğunu anlama stratejilerinin öğretiminin okuduğunu anlama başarısı üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Payne, D. A. (2003). *Applied educational assessment*. USA: Thomson Wadsworth.

Popham, W. J. (2005). *Classroom Assessment*. USA: Allynand Bacon.

Sallabaş, M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155.

Sancı, D. (2002). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumlarının okuma motivasyonlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Sert, A. (2010). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *TurkishStudies*, 7(3), 2353-2366.

Şahin, A. (2011). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi farkındalıklarının sosyo-ekonomik düzeye göre incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 178-188.

Şahin, A. ve Aydın, G. (2009). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe ders dinleme becerisi farkındalıklarının belirlenmesine yönelik bir anket geliştirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 454-464.

Şahin, A., Aydın, G. ve Sevim, O. (2011). Cornell not alma tekniğinin dinlenen metni anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 29-36.

Şahin, C. (2012). *Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Şahin, Ç., Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2007). Türkçe öğretmen adaylarının yeni ilköğretim (6, 7, 8. sınıf) Türkçe Programındaki ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeyleri. 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 5-7 Eylül 2007.

Tabak, G. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 171-181.

Tabak, G. ve Göçer, A. (2014). Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 250-272.

Taraban, R., Kerr, M. and Rynearson, K. (2004). Analytic and pragmatic factors in college students' metacognitive reading strategies. *Reading Psychology*, 25, 67-81.

Taylor, S. T. And Nolen, S. B. (2005). *Classroom Assessment*. New Jersey: Pearson Education.

Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.

Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Temizkan, M. (2008). Bilişsel okuma stratejilerinin Türkçe derslerinde bilgiye dayalı metinleri okuduğunu anlama üzerindeki etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 129-148.

Temizkan, M. ve Sallabaş, M. E. (2011). Okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli testlerle açık uçlu yazılı yoklamaların karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 207-220.

Temur, T. (2010). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların üniversite öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.

Topçuoğlu Ünal, F. ve Sever, A. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının eleştirel okumaya yönelik özyeterlik algıları. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 33-42.

Topçuoğlu Ünal, F. ve Köse, M. (2014). Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Bir Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 233-249.

Topuzkanamış, E. (2009). *Öğretmen adaylarının okuduğunu anlama ve okuma stratejilerini kullanma düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Topuzkanamış, E. ve Maltepe, S. (2010). Öğretmen adaylarının okuduğunu anlama ve okuma stratejilerini kullanma düzeyleri. *TÜBAR*, 27, 655-677.

Uçgun, D. (2014). 8. Sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliklerinin incelenmesi: Niğde İli örneği. *International Journal of Language Academy*, 2(2), 38-47.

Ülper, H. ve Çeliktürk, Z. (2013). Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 1033-1057.

Ülper, H., Yaylı, D. ve Karakaya, İ. (2013). Okur özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 85-10.

Ünal, M. (2012). *6. Sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının okuduğunu anlamaya olan etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Üstüner, A. ve Şengül, M. (2004). Çoktan seçmeli test tekniğinin Türkçe öğretimine olumsuz etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 197-208.

Wigfield, A. and Guthrie, J. T. (1997). Relations of children's motivation for reading to the amount and breadth of their reading. *Journal of Educational Psychology*, 89, 420-432.

Yalçınkaya, N. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.

Yalınkılıç, K. (2007). Türkçe öğretmen adaylarının okumaya ilişkin tutum ve görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 225-241.

Yalman, M., Özkan, E. ve Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 14(2), 291-305.

Yaman, H. (2011). Türkçe bilinci ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 151-167.

Yaman, H. (2014). Ortaokul öğrencilerinin genel kaygı düzeyleri, yazma kaygıları ve Türkçe dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 1111-1122.

Yetim, H. (2006). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin matematik ve Türkçe derslerine yönelik tutumları ile bu derslerdeki başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, F. ve Karakoç Öztürk, B. (2009). Türkçe Dersi Öğretim Programının ölçme değerlendirme ögesi hakkında öğretmen görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(37), 92-108.

Yılmaz, İ. (2007). *Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirmeye yönelik önerilen etkinliklerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.

Yılmaz, M. (2008). Kelime tekrar tekniğinin akıcı okuma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 323-350.

Yiğit, F. (2013). *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Yiğit, F. ve Kırımlı, B. (2014). Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygulama biçimleri ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies*, 9(3), 1621-1639.

Yönez, H. (2012). *İş birlikli öğrenme yönteminin ilköğretim 8. sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına ve temel dil becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Zengin, S. B. (2010). *Çocuk kitaplarının dinleme becerisini geliştirme aracı olarak kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Zorbaz, K. Z. (2005). *İlköğretim okulları ikinci kademe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ve yazılı sınavlarda sordukları sorular üzerine bir değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.